

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№5

Google
Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, may.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golischeva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongirاتبay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhridinov Zafarjon Fakhridin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyea Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.
Abdukariyeva Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi huzuridagi Iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY SALOHİYATINI OSHIRISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING O'RNI	18
O'rinov Akmaljon Ahmadjonovich Siddiqov Javlonbek Sodiqjon o'g'li XORAZM VILOYATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING JORIY HOLATI VA RIVOJLANISH OMILLARI TAHLILI	22
Ro'zmatova Farahongiz Bekmurotovna ENERGETIKA INFRATUZILMASINING HUDUDIY RIVOJLANISH VA IJTIMOY TENGLIKKA TA'SIRI.....	27
Babajanova Dilfuza Abdurasulovna HUDUDLARDA LOKAL TURIZM XIZMATLARINING TARKIBI VA RIVOJLANISH DINAMIKASI TAHLILI (ANDIJON VILOYATI MISOLIDA)	32
Xasanova Mavjuda Ma'mirjonovna TURIZM MAVSUMIYLIGI OMILLARINING KOMPLEKS TAHLILI: TASNIFLASHNING KONSEPTUAL VA INTEGRATSION MEXANIZMLARI.....	41
Barotov Umidjon Mahmud o'g'li BOSHQARISH SIFATI MOHIYATI VA UNI OSHIRISHNING OBYEKTIV ZARURIYATI.....	48
Shoyev Davronbek Axmadjonovich Abdullayeva Gulsanam ENGLISH LOANWORDS IN RUSSIAN AND UZBEK: TERMINOLOGICAL ADAPTATION WITHIN A COMPARATIVE LINGUISTICS FRAMEWORK	53
Kambarova Liliya Ruslanovna РОЛЬ ГОСУДАРСТВА В ФОРМИРОВАНИИ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ И ПРИВЛЕЧЕНИИ ИНВЕСТИЦИЙ	56
Алибекова Саодат Лапасовна EKSPORTGA YO'NALTIRILGAN SANOAT KORXONALARIDA MARKETING XIZMATINI TASHKIL ETISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI	61
Usmonova Difuza Iloxomovna O'ZBEKISTON INDIVIDUAL SPORTCHILARINI TAYYORLASH TIZIMI BOSHQARUVIGA RAQAMLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARI JORIY ETISHNING SAMARALI USULLARI.....	66
Junaydullayev Mels Asliddin o'g'li KORXONA IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA ERP TIZIMLARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH.....	72
Xaydarova Kamola Axinjanovna Berdiqulov Suhrob Berdiqulov o'g'li KORPORATIV BIRLASHISHLAR VA QO'SHIB OLISHLAR: NAZARIY ASOSLARI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	78
Latipova Shaxnoza Maxmudovna Xolmurodova Sevara Asqarovna DAVLAT BUDJETI KAPITAL XARAJATLARIDA RISKLARNI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	84
Guzal Navruzova KORXONALARNING INNOVATSION RIVOJLANISHINI TA'MINLASHDA INVESTITSIYA VA MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMLARI	88
Mamayeva Diyora Kurbanbayevna MARKAZIY VA JANUBIY O'ZBEKISTON MINTAQALARI SANOATIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK KO'RSATGICHLARI HOLATI	94
Uralov Eliboy Omonovich	

O'ZBEKISTONDA YOSHLAR TURIZMINI RIVOJLANTIRISHDA XALQARO TAJRIBALARNI QO'LLASH	100
Dilfuza Xamzayeva Xurshid Xurramov	
TO'QIMACHILIK SANOATINI RIVOJLANTIRISHDA STRATEGIK YONDASHUVLARDAN FOYDALANISH	106
Otaxonova Roza Boboxon qizi	
APPLICATIONS OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE DEVELOPMENT OF BANKING SERVICES	111
Mamutova Aygul Kalmurzaevna, Yaxyayeva Inobat Karimovna	
INVESTITSIYANING EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHDAGI ASOSIY IMKONIYATLARI	118
Rapikov Toxirjon Yuldashbayevich	
XIZMATLAR SOHASIDA RAQAMLI MARKETINGDAN FOYDALANISHNING METODOLOGIK ASOSLARI	122
Yahyoxonov Niyozxo'ja Bahroil o'g'li	
ALOQA KORXONALARI MOLİYAVIY BARQARORLIGIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNING EKONOMETRIK TAHLILI VA PROGNOZLARI	128
Ismailov Xusanboy Mahammadqosim o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT IQTISODIY BOSHQARUVINING ROLI VA AHAMIYATI	133
Xatamova Gavhar Kiyamovna	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASIDA SUV TEJOVCHI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNI DAVLAT TOMONIDAN MOLİYAVIY QO'LLAB-QUVVATLASHNI TAKOMILLASHTIRISH	138
Seitnazarov Baxadir Muratbaevich	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING TASHQI SAVDO FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	144
Ismailov Erkin Faxretdinovich	
THE ROLE OF INNOVATIVE MARKETING STRATEGIES IN THE GLOBAL BUSINESS ENVIRONMENT	148
Aziz Kurbanovich Abdullaev, Nigora Fayzulla kizi Sayfullaeva, Maftuna Rustambek kizi Khojiakbarova	
AGROKLASTER – AGRAR SOHANING RIVOJLANISH NUQTASI	154
Boltayev Nazarbek Narzullayevich	
RAQAMLI BANKLAR RESURS BAZASINI OPTIMALLASHTIRISH IMKONIYATLARI	159
Jumayev Muzaffar Mahmud o'g'li	
O'ZBEKISTON DON SANOATIDA RISKLARNI BOSHQARISH VA UNING STRATEGIYASINI RIVOJLANTIRISH	164
Kurbanova Nigora Abduraxmanovna	
RESPUBLIKAMIZDA AGROLOGISTIKA XIZMATLARI VA UNING SAMARADORLIGI	169
Azizova Dilafruz Habibullayevna	
INVESTITSIYA LOYIHALARINI KOMPLEKS EKSPERTIZA QILISH VA BAHOLASHDAGI MUAMMOLAR	172
Ulashev Jahongir Xushmuradovich, Baxriddinova Yulduz Baxriddin qizi	
O'ZBEKISTON ENERGETIKA TARMOG'INING HOZIRGI HOLATI VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	176
Yusupov Ulug'bek Shukrullayevich, Kodirova Xilola Joxongir qizi	
IQTISODIYOTNI RAQAMLASHTIRISH SHAROITIDA BUDJETGA SOLIQ TO'LOVLARINI HISOBGA OLISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	183
Azimova Feruza Payziyevna, Madaminjonov A.	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MEHMONXONA XIZMATLARIDA VAQTNI BOSHQARISHNING XIZMAT SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	188
Tolipova Malika Saloxidinovna	

AGROKLASTERLARNI TASHKIL ETISH — QISHLOQ XO'JALIGI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING MUHIM OMILI (QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA)	192
Yeshimbetov Uktamjon Xudaybergenovich	
O'ZBEKISTON TO'QIMACHILIK SANOATI KORXONALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINI MHXS ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH.....	198
M.I. Murodova	
“YASHIL” INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLİYALASHTIRISH ORQALI BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARIGA ERISHISH MEXANIZMLARI	203
Muxtorov Ilhom Avazjon o'g'li	
O'ZBEKISTONDA SANOATNING YASHIL TRANSFORMATSIYASI VA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA OMILLARINING IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI.....	211
Qo'ziboyev Behzod Hamidovich	
IJTIMOIIY HIMOA TIZIMIDA MOLİYAVIY RESURLARNI SAMARALI TAQSIMLASH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	216
Sharoxmatov Abduraxim Abdulamitovich	
DON MAHSULOTLARI KORXONALARIDA RESURLARDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY AHAMIYATI	221
Aipova Iroda Ikramovna	
ISHLAB CHIQRISH KORXONALARIDA MARKETING BOSHQARUVINING HOLATINING TAHLILI	226
Musayeva Shoira Azimovna	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINI BOSHQARISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI: XALQARO TAJRIBA VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR.....	232
Egamova Komila Bekchon qizi, Nasirova Kamola Alimovna	
РОЛЬ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В ТРАНСФОРМАЦИИ К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ПРОСТРАНСТВЕННЫЙ АНАЛИЗ АНДИЖАНСКОГО РЕГИОНА.....	239
Кадырова Лола Алимджановна, Эгамов Бахтиёржон Нурметович	
REAL SEKTOR KORXONALARINI MOLİYALASHTIRISHDA ISLOM MOLİYASINING O'RNINI OSHIRISH.....	246
Sevara Hakimova Rustam qizi	
TIJORAT BANKLARI DAROMADLARI TARKIBI VA DINAMIKASINING STATISTIK TAHLILI	251
Abdukaxarova Shoira Abduvaxobovna	
YASHIL INNOVATSIYALARNI MOLİYALASHTIRISH VA AMALGA OSHIRISH IQLIM O'ZGARISHLARIGA MOSLASHISHNING ASOSIY OMILI SIFATIDA: TIZIMLI TAHLIL VA KELGUSI TADQIQOT YO'NALISHLARI	255
Turanov Suhrob Bahodir o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARI MEDIA IMIJINI KAPITALLASHTIRISHNING MOLİYAVIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHDA YANGI YONDASHUVLAR	262
Nazarov G'ulom Akmal o'g'li	
“YASHIL IQTISODIYOT” VA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARINI JORIY QILISH TA'LIMINI TASHKIL ETISH: ADABIYOTLAR SHARHI VA RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR TAJRIBASI ASOSIDA NAMUNAVIY O'QUV DASTURLARINI ISHLAB CHIQISH USLUBIYOTI	269
Raxshona Nabibullayeva	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA LIZING HISOBINI METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH	275
Baxadirov Alisher Komilovich	
TIJORAT BANKLARNING MOLİYAVIY BARQARORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	281
Nomozov Umid Iskandarovich	
GLOBAL BRANDING VS. LOCAL BRANDING: STRATEGIC TRADE-OFFS IN INTERNATIONAL MARKETING.....	285
Aziz Kurbanovich Abdullaev, Mamasolieva Kamila, Akhmedova Zaynabkhon Khayrullo qizi	

QISHLOQ XO'JALIGI ISHLAB CHIQARISHIDA RISKLARNI BOSHQARISH VA SUG'URTA TIZIMINING NAZARIY ASOSLARI.....	293
Sayfutdinova Soxiba Abdugafurovna	
XORIJIY MAMLAKATLARDA BIZNES INKUBATORLAR FAOLIYATINING INSTITUTSIONAL MODEL, RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA ILG'OR Tajribalari.....	297
Fazliddinov Shohruh Shamsiddinovich, Odilov Akmal Baxrom o'g'li, Atayeva Hulkaroy Murod qizi	
XALQARO TAJRIBALARDA KICHIK KASSA AMALIYOTINI JORIY QILISH MASALALARI	302
Eshonqulov Akmal Qudratovich	
O'ZBEKISTON KICHIK VA O'RTA KORXONALARI O'RTASIDA RAQAMLI MARKETINGNI QO'LLASHDAGI TO'SIQLAR	306
Raxmatova Sitora Shuhratjon qizi	
IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH SHAROITIDA DON MAHSULOTLARINI QAYTA ISHLASH KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARINING BOSHQARUV HISOBINI TASHKIL ETISH.....	316
Xamidova S.Ya.	
KORXONALAR AUDITIDA BLOKCHEYN TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH IMKONIYATLARI.....	322
Ro'zieva Gulchexra O'sarovna	
NATIJAGA YO'NALTIRILGAN BUDJETLASHTIRISHGA O'TISHDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH TIZIMINI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	328
Ubaydullayeva Oydinoy Xabibullayevna	
O'ZBEKISTONDA FISKAL BARQARORLIKNI TA'MINLASH YO'LLARI	333
Isomiddinova Xilola Xasan qizi	
ЛЁГКАЯ ПРОМЫШЛЕННОСТЬ РОССИИ И УЗБЕКИСТАНА: СРАВНИТЕЛЬНЫЕ ПРЕИМУЩЕСТВА, ЭКСПОРТНО-ИМПОРТНАЯ СПЕЦИАЛИЗАЦИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ КООПЕРАЦИИ.....	338
Муниса Турдибаева	
O'ZBEKISTONDA SUT ISHLAB CHIQARISH DINAMIKASI VA SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	350
Xamdamova Guljaxon Ablakulovna	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA QIMMATLI QOG'OZLAR BILAN OPERATSIYALARNI TAKOMILLASHTIRISH.....	357
Malikova Ug'iloy Abdurasul qizi	
O'ZBEKISTONDA IQTISODIY O'SISH VA CO ₂ EMISSIYASI: EKOLOGIK KUZNETS EGRI CHIZIG'I (EKC) ASOSIDA TAHLIL	363
Choriyev Maxmayoqub	
YIRIK KIMYO SANOATI KORXONALARIDA RISK-MENEJMENT JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI: ZAMONAVIY TAJRIBA VA "NAVOIYAZOT" AJ AMALIYOTI	368
Sayidova Shahlo Toshtemirovna	
BOJXONA HUDUDIDA QAYTA ISHLASHNING TASHKILIY-BOSHQARUV MEXANIZMINI STRATEGIK TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	373
Lutpullayev Shukrullo Qudratullayevich	
PAXTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARNING EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISH MODELİ	381
Mamasoliyev G'ayratbek Maxamadyusupovich	
ICHKI NAZORAT TIZIMI SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING INTEGRATSIYALASHGAN METODIKASI.....	386
Qo'ldosheva Xolisa	
O'ZBEKISTON MOLIYA TIZIMIDA DAVLAT MOLIYAVIY NAZORAT MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	393
Hakimov Nodir Nazarovich	

SURXONDARYO VILOYATI IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA DRAYVER TARMOQLARNING O'RNI VA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH ISTIQBOLLARI	399
Erdanayev Bunyodjon Abdumalikovich	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI VA UNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI.....	404
Yusupov Ravshanbek Aminbaevich	

TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI VA UNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI

Yusupov Ravshanbek Aminbaevich

O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzuridagi
Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi,
Registrator ofisi bosh mutaxassisi,
iqtisod fanlari nomzodi (i.f.n.), dotsent

Annotatsiya. Mazkur maqolada tadbirkorlikni rivojlantirishning nazariy-konseptual asoslari, uning iqtisodiy taraqqiyotdagi o'рни hamda zamonaviy iqtisodiy sharoitdagi ahamiyati tahlil qilingan. Tadqiqotda tadbirkorlikni rivojlantirishga ta'sir etuvchi asosiy omillar, jumladan, ta'lim tizimi, moliyaviy resurslar, institutsional muhit va raqamli texnologiyalarning roli o'rganilgan. Shuningdek, tadbirkorlik faoliyatini samarali tashkil etishda innovatsion fikrlash, risklarni boshqarish hamda strategik qarorlar qabul qilish jarayonlarining muhimligi ilmiy jihatdan asoslab berilgan.

Maqolada tadbirkorlikni rivojlantirishning konseptual modeli ishlab chiqilib, unda kirish omillari, jarayon mexanizmlari va natijaviy ko'rsatkichlar o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik yoritilgan. Olib borilgan tahlillar asosida tadbirkorlikni rivojlantirish iqtisodiy o'sishni ta'minlash, bandlik darajasini oshirish va milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini kuchaytirishda muhim omil ekani aniqlangan. Tadqiqot natijalariga tayangan holda tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash, ta'lim tizimini takomillashtirish, moliyaviy mexanizmlarni kengaytirish hamda raqamli texnologiyalarni keng joriy etish bo'yicha ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: tadbirkorlik, tadbirkorlikni rivojlantirish, kichik biznes, innovatsiya, iqtisodiy o'sish, bandlik, raqobatbardoshlik, raqamli iqtisodiyot, biznes muhiti, moliyaviy resurslar, strategik boshqaruv.

Abstract. This article analyzes the theoretical and conceptual foundations of entrepreneurship development, its role in economic growth, and its significance in modern economic conditions. The study examines the main factors influencing entrepreneurship development, including the role of the education system, financial resources, institutional environment, and digital technologies. In addition, the importance of innovative thinking, risk management, and strategic decision-making processes in the effective organization of entrepreneurial activity is scientifically substantiated.

The article develops a conceptual model for entrepreneurship development, highlighting the interrelationship between input factors, process mechanisms, and performance indicators. Based on the conducted analysis, it was determined that entrepreneurship development is an important factor in ensuring economic growth, increasing employment levels, and strengthening the competitiveness of the national economy. Based on the research findings, scientific and practical recommendations were developed to support entrepreneurship, improve the education system, expand financial mechanisms, and promote the widespread implementation of digital technologies.

Key words: entrepreneurship, entrepreneurship development, small business, innovation, economic growth, employment, competitiveness, digital economy, business environment, financial resources, strategic management.

Аннотация. В данной статье проанализированы теоретико-концептуальные основы развития предпринимательства, его роль в экономическом развитии и значение в современных экономических условиях. В исследовании изучены основные факторы, влияющие на развитие предпринимательства, в частности роль системы образования, финансовых ресурсов, институциональной среды и цифровых технологий. Кроме того, научно обоснована важность инновационного мышления, управления рисками и процессов принятия стратегических решений в эффективной организации предпринимательской деятельности.

В статье разработана концептуальная модель развития предпринимательства, в которой раскрыта взаимосвязь между входными факторами, механизмами процессов и результирующими показателями. На основе проведённого анализа установлено, что развитие предпринимательства является важным фактором обеспечения экономического роста, повышения уровня занятости и усиления конкурентоспособности национальной экономики. По результатам исследования разработаны научно-практические предложения и рекомендации по поддержке предпринимательства, совершенствованию системы образования, расширению финансовых механизмов и широкому внедрению цифровых технологий.

Ключевые слова: предпринимательство, развитие предпринимательства, малый бизнес, инновации, экономический рост, занятость, конкурентоспособность, цифровая экономика, бизнес-среда, финансовые ресурсы, стратегическое управление.

KIRISH

Tadbirkorlikni rivojlantirish zamonaviy iqtisodiyotning muhim va ajralmas tarkibiy qismlaridan biri hisoblanadi. Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida tadbirkorlik faoliyati iqtisodiy tizimning barqaror ishlashini ta'minlovchi asosiy omillardan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. U nafaqat yangi biznes subyektlarini tashkil etish, balki mavjud korxonalarni modernizatsiya qilish, ularning raqobatbardoshligini oshirish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish hamda iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashda ham muhim rol o'ynaydi. Shu jihatdan tadbirkorlikni rivojlantirish iqtisodiy o'sishning ustuvor strategik yo'nalishlaridan biri sifatida qaraladi.

Tadbirkorlikni rivojlantirish — muvaffaqiyatli biznesni tashkil etish va uni samarali boshqarish uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma hamda kompetensiyalarni shakllantirish va rivojlantirish jarayonidir. Ushbu jarayon nafaqat nazariy bilimlarni egallashni, balki amaliy tajriba orttirish, muammolarni hal etish, tezkor va asoslangan qarorlar qabul qilish qobiliyatini rivojlantirishni ham o'z ichiga oladi. Ayniqsa, zamonaviy biznes muhitida tadbirkorlar bozor talablarini chuqur tahlil qilish, iste'molchilar ehtiyojlarini aniqlash, innovatsion g'oyalarni ishlab chiqish va ularni amaliyotga joriy etish ko'nikmalariga ega bo'lishlari zarur. Shu bois tadbirkorlikni rivojlantirish jarayoni kompleks va ko'p qirrali xususiyatga ega bo'lib, iqtisodiy, ijtimoiy va psixologik omillar bilan chambarchas bog'liqdir.

Mazkur jarayon shaxsning tashabbuskorligi, mustaqil fikrlashi va ijodiy yondashuvini rivojlantirishga xizmat qiladi. Tadbirkorlik faoliyatida muvaffaqiyatga erishish ko'p jihatdan risklarni to'g'ri baholash va ularni samarali boshqarish qobiliyatiga bog'liq. Shu bilan birga, strategik fikrlash tadbirkorga uzoq muddatli maqsadlarni belgilash, resurslardan oqilona foydalanish hamda raqobat muhitida ustunlikka erishish imkonini beradi. Innovatsion yondashuv esa yangi mahsulot va xizmatlarni yaratish, mavjud jarayonlarni takomillashtirish hamda bozor imkoniyatlaridan samarali foydalanishga yordam beradi.

Bundan tashqari, tadbirkorlikni rivojlantirish inson kapitalini yuksaltirishning muhim vositasi sifatida ham qaraladi. Chunki ushbu jarayon orqali shaxsda liderlik, jamoani boshqarish, samarali muloqot qilish, muzokaralar olib borish hamda tarmoq (networking) aloqalarini rivojlantirish kabi ko'nikmalar shakllanadi. Bu esa nafaqat alohida tadbirkorlarning muvaffaqiyatiga, balki jamiyatning umumiy iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyotiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Shu nuqtai nazardan, tadbirkorlikni rivojlantirishni qo'llab-quvvatlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Maxsus ta'lim dasturlari, biznes-inkubatorlar, startap akseleratorlari hamda moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlari orqali tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish uchun keng imkoniyatlar yaratilmoqda. Natijada tadbirkorlik nafaqat iqtisodiy foyda keltiruvchi faoliyat turi, balki innovatsiyalarni rag'batlantiruvchi, yangi ish o'rinlari yaratuvchi va jamiyat farovonligini oshiruvchi muhim ijtimoiy-iqtisodiy institut sifatida shakllanib bormoqda.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Jahon tajribasi shuni ko'rsatadiki, tadbirkorlik iqtisodiy o'sishning asosiy drayverlaridan biri bo'lib, u yangi ish o'rinlari yaratish, raqobat muhitini kuchaytirish hamda bozor iqtisodiyotini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu

borada Joseph Schumpeter¹ tadbirkorlikni innovatsiyalar orqali iqtisodiy taraqqiyotni jadallashtiruvchi kuch sifatida baholagan bo'lsa, Peter Drucker² uni imkoniyatlarni aniqlash va ulardan samarali foydalanish jarayoni sifatida izohlaydi. Ushbu yondashuvlar tadbirkorlikni nafaqat biznes faoliyati, balki keng qamrovli ijtimoiy-iqtisodiy hodisa sifatida ko'rib chiqish zarurligini ko'rsatadi.

O'zbekistonlik olimlar ham tadbirkorlikni rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlarini chuqur tadqiq etganlar. Jumladan, Abdug'ani Abdug'aniyev³ o'z ilmiy ishlarida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish mamlakat iqtisodiy barqarorligini ta'minlashda muhim omil ekanligini asoslab bergan. U tadbirkorlik subyektlarini qo'llab-quvvatlash orqali yangi ish o'rinlari yaratish va aholi daromadlarini oshirish imkoniyatlarini alohida ta'kidlaydi. Shuningdek, Mohira Qosimova⁴ marketing va menejment nuqtai nazaridan tadbirkorlik faoliyatini samarali tashkil etish masalalarini o'rganib, korxonalarda raqobatbardoshlikni oshirishda strategik boshqaruvning ahamiyatini yoritib bergan. Bahodir Tursunov⁵ esa sanoat korxonalarida korporativ boshqaruv tizimini takomillashtirish orqali tadbirkorlik samaradorligini oshirish mumkinligini ilmiy asoslab beradi. Bundan tashqari, Dilfuza Raximova⁶ tadqiqotlarida yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish, tadbirkorlik ta'limining ahamiyati va innovatsion fikrlashni shakllantirish masalalari keng yoritilgan. Uning fikricha, zamonaviy ta'lim tizimi orqali yoshlarning tadbirkorlik kompetensiyalarini rivojlantirish iqtisodiy taraqqiyotning muhim sharti hisoblanadi.

Umuman olganda, yuqoridagi ilmiy yondashuvlar tadbirkorlikni rivojlantirish ko'p omilli jarayon ekanligini ko'rsatadi. U innovatsiyalar, samarali boshqaruv, ta'lim tizimi va davlat tomonidan yaratilgan qulay institutsional muhit bilan chambarchas bog'liq bo'lib, iqtisodiy o'sish hamda ijtimoiy farovonlikni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Hozirgi kunda tadbirkorlik faoliyatini boshlashni istagan yoshlar va talabalar uchun turli ta'lim dasturlari, treninglar hamda inkubatsiya markazlari faoliyat yuritmoqda. Ushbu dasturlar orqali ishtirokchilar biznes-reja tuzish, marketing strategiyalarini ishlab chiqish, moliyaviy resurslarni boshqarish, jamoada ishlash va samarali muloqot qilish kabi muhim ko'nikmalarni egallaydilar.

Shu bilan birga, zamonaviy raqamli iqtisodiyot sharoitida tadbirkorlikni rivojlantirish innovatsion texnologiyalar, startap loyihalar va raqamli platformalar bilan uzviy bog'liq holda shakllanmoqda. Umuman olganda, tadbirkorlikni rivojlantirish nafaqat alohida shaxsning muvaffaqiyatini ta'minlaydi, balki jamiyat va milliy iqtisodiyot taraqqiyotiga ham xizmat qiladi. Shu bois tadbirkorlikni rivojlantirishni ilmiy jihatdan o'rganish, uning nazariy asoslarini takomillashtirish hamda amaliy mexanizmlarini ishlab chiqish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda tadbirkorlikni rivojlantirish jarayonining nazariy va amaliy jihatlarini kompleks o'rganish maqsadida tizimli yondashuv asosida metodologiya ishlab chiqildi. Tadqiqot metodologiyasi ilmiylik, obyektivlik, tizimlilik hamda taqqoslama tahlil tamoyillariga asoslanadi. Ushbu metodologiya tadbirkorlikni rivojlantirish omillari, ularning iqtisodiy samaradorlikka ta'siri va mavjud muammolarni aniqlashga qaratilgan.

Tadqiqot jarayonida bir nechta ilmiy usullar majmuasidan foydalanildi. Avvalo, nazariy tahlil usuli yordamida tadbirkorlikni rivojlantirishga oid ilmiy adabiyotlar, xorijiy va mahalliy olimlarning ilmiy qarashlari o'rganilib, umumlashtirildi. Xususan, Joseph Schumpeter va Peter Drucker kabi olimlarning tadbirkorlik nazariyalari tadqiqotning metodologik asosi sifatida xizmat qildi.

Empirik tadqiqotlar doirasida kuzatish, so'rovnoma va intervyu usullaridan foydalanildi. So'rovnoma usuli orqali tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanayotgan shaxslar, talabalar hamda startap tashabbuskorlarining fikr-mulohazalari o'rganildi. Intervyular tajribali tadbirkorlar va mutaxassislar ishtirokida o'tkazilib, amaliy muammolar hamda ularning yechimlari aniqlashtirildi. Kuzatish usuli yordamida esa tadbirkorlik faoliyatining real jarayonlari, biznes yuritish amaliyoti va boshqaruv mexanizmlari tahlil qilindi.

Shuningdek, tadqiqotda statistik tahlil usullaridan ham keng foydalanildi. Ushbu usullar yordamida tadbirkorlik subyektlari faoliyati, ularning iqtisodiy ko'rsatkichlari hamda rivojlanish dinamikasi tahlil qilindi. Taqqoslama tahlil orqali esa O'zbekiston tajribasi xorijiy davlatlar amaliyoti bilan solishtirilib, samarali yondashuvlar va ilg'or tajribalar aniqlab olindi (1-rasm).

1 Joseph Schumpeter Business Cycles: A Theoretical, Historical, and Statistical Analysis of the Capitalist Process, 2 vol. (1939; rev. ed. 1964).

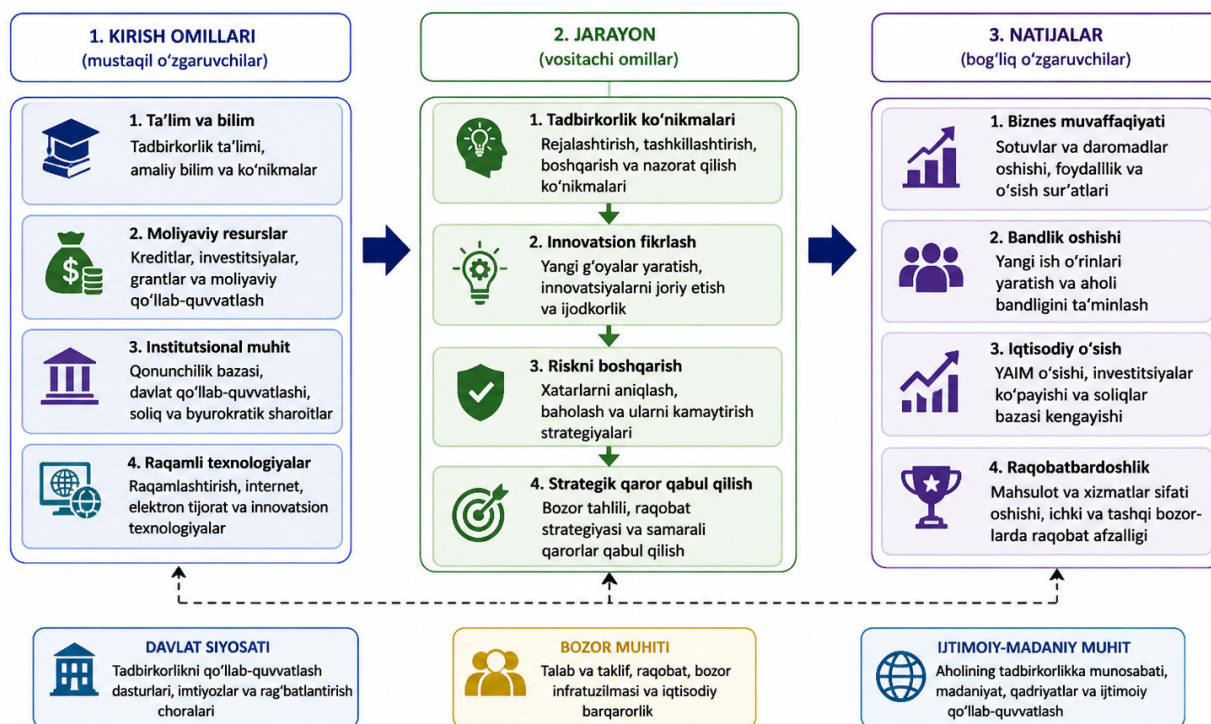
2 Peter Drucker. Innovation and Entrepreneurship. – New York: Harper & Row, 1985.

3 Abdug'aniyev Abdug'ani. Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti va tadbirkorlik asoslari. – Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti, 2010.

4 Qosimova Mohira. Marketing asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2015.

5 Tursunov Bahodir. Korporativ boshqaruv va sanoat iqtisodiyoti. – Toshkent: Fan, 2018.

6 Raximova Dilfuza. Yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish masalalari. – Toshkent: Innovatsiya nashriyoti, 2020.

TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHNING KONSEPTUAL MODEL

 1-rasm. Tadbirkorlikni rivojlantirishning konseptual modeli⁷

Mazkur model tadbirkorlikni rivojlantirishga ta'sir etuvchi asosiy omillar, jarayon mexanizmlari hamda natijaviy ko'rsatkichlarni o'zaro bog'liqlikda ifodalaydi. Modelda ta'lim, moliyaviy resurslar, institutsional muhit va raqamli texnologiyalar asosiy kirish omillari sifatida ko'rsatilib, ular tadbirkorlik ko'nikmalari va innovatsion fikrlash orqali iqtisodiy natijalarga ta'sir ko'rsatishi yoritilgan.

Tadqiqotning muhim jihatlaridan biri sifatli (qualitative) va miqdoriy (quantitative) yondashuvlarning uyg'un holda qo'llanilganidir. Sifatli tahlil yordamida tadbirkorlik muhitining ijtimoiy-iqtisodiy xususiyatlari, motivatsion omillar hamda mavjud muammolar aniqlangan bo'lsa, miqdoriy tahlil orqali ularning statistik ifodasi va o'zaro bog'liqligi o'rganildi.

Shuningdek, mazkur metodologiya tadbirkorlikni rivojlantirish jarayonini kompleks tarzda tahlil qilish, mavjud muammolarni aniqlash hamda ularni bartaraf etish bo'yicha ilmiy asoslangan xulosalar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqish imkonini beradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Mazkur tadqiqot doirasida tadbirkorlikni rivojlantirishning nazariy asoslari hamda amaliy jihatlarini kompleks tarzda tahlil qilindi. Tahlillar shuni ko'rsatdiki, tadbirkorlikni rivojlantirish iqtisodiy o'sishning muhim omili sifatida nafaqat yangi biznes subyektlarini tashkil etishga, balki mavjud korxonalarning samaradorligini oshirishga ham bevosita ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa, kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishi bandlik darajasini oshirish, aholi daromadlarini ko'paytirish hamda hududiy iqtisodiy rivojlanishni jadallashtirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Tahlil natijalariga ko'ra, tadbirkorlikni rivojlantirish jarayonida bir nechta asosiy omillar muhim rol o'ynaydi. Birinchidan, ta'lim va bilim darajasi tadbirkorlik faoliyatining muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Maxsus tadbirkorlik ta'limi va amaliy treninglar orqali shaxslarda biznesni rejalashtirish, moliyaviy boshqaruv hamda marketing strategiyalarini ishlab chiqish ko'nikmalari shakllanadi. Ikkinchidan, institutsional muhit, ya'ni davlat tomonidan yaratilgan huquqiy va iqtisodiy sharoitlar tadbirkorlik faoliyatining rivojlanishiga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Uchinchidan, innovatsion yondashuv va raqamli texnologiyalardan foydalanish zamonaviy tadbirkorlik samaradorligini oshiruvchi muhim omil sifatida namoyon bo'ladi.

Shuningdek, o'rganishlar natijasida tadbirkorlikni rivojlantirish dasturlarining amaliy samaradorligi ham aniqlandi. Mazkur dasturlar ishtirokchilarga o'z biznes g'oyalarini shakllantirish, ularni amaliyotga joriy etish va

bozor sharoitida sinovdan o'tkazish imkonini beradi. Natijada dastur ishtirokchilarida tashabbuskorlik, liderlik, muammolarni hal qilish va jamoada ishlash ko'nikmalari sezilarli darajada rivojlanadi.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, tadbirkorlikni rivojlantirish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash bilan birga, jamiyatda innovatsion fikrlash muhitini shakllantirishga ham xizmat qiladi. Ayniqsa, yoshlar o'rtasida tadbirkorlik faoliyatini keng targ'ib qilish ularning bandligini ta'minlash va iqtisodiy faolligini oshirishda muhim vosita hisoblanadi.

Yuqoridagi tahlillar asosida quyidagi asosiy natijalarga erishildi:

- tadbirkorlikni rivojlantirish iqtisodiy o'sish va bandlikni ta'minlashning muhim omili hisoblanadi;
- tadbirkorlik ta'limi va amaliy treninglar biznes faoliyati samaradorligini oshiradi;
- innovatsion va raqamli yondashuvlar zamonaviy tadbirkorlik rivojining ajralmas qismi hisoblanadi;
- davlat tomonidan yaratilgan qulay institutsional muhit tadbirkorlik faoliyatini rag'batlantiradi;
- tadbirkorlikni rivojlantirish dasturlari shaxsiy va kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishda muhim

ahamiyatga ega.

Umuman olganda, olib borilgan tahlillar tadbirkorlikni rivojlantirishni qo'llab-quvvatlash va uni tizimli ravishda takomillashtirish zarurligini ko'rsatadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, tadbirkorlikni rivojlantirish zamonaviy iqtisodiyotning barqaror o'sishini ta'minlovchi eng muhim omillardan biri hisoblanadi. Tadbirkorlik faoliyati iqtisodiyotda tarkibiy o'zgarishlarni amalga oshirish, yangi ishlab chiqarish tarmoqlarini shakllantirish hamda mavjud resurslardan samarali foydalanishni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Ayniqsa, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlarining faol rivojlanishi mamlakat iqtisodiyotini diversifikatsiya qilish, eksport salohiyatini oshirish hamda ichki bozorni sifatli mahsulot va xizmatlar bilan ta'minlashga xizmat qiladi.

Tadqiqot davomida aniqlanishicha, tadbirkorlikni rivojlantirish jarayoni ko'p omilli va murakkab tizim bo'lib, u iqtisodiy, ijtimoiy hamda institutsional omillarning o'zaro ta'siri asosida shakllanadi. Xususan, ta'lim tizimi tadbirkorlikni rivojlantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Zamonaviy tadbirkorlik ta'limi nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy ko'nikmalarni, innovatsion fikrlashni va muammolarni hal qilish qobiliyatini rivojlantirishga qaratilgan bo'lishi lozim. Shu bilan birga, tadbirkorlikni rivojlantirish uchun qulay institutsional muhit — aniq va shaffof qonunchilik bazasi, samarali davlat boshqaruvi hamda biznesni qo'llab-quvvatlash mexanizmlarining mavjudligi muhim ahamiyat kasb etadi.

Tahlillar shuni ham ko'rsatdiki, raqamli iqtisodiyot sharoitida tadbirkorlik faoliyatining samaradorligi sezilarli darajada oshmoqda. Raqamli texnologiyalar, elektron tijorat platformalari va innovatsion startaplar orqali tadbirkorlar yangi bozorlarni egallash, xarajatlarni kamaytirish hamda mijozlar bilan samarali aloqalarni yo'lga qo'yish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Shu bois tadbirkorlikni rivojlantirishni raqamlashtirish jarayonlari bilan uyg'un holda olib borish muhim hisoblanadi.

Yuqoridagi tahlillar asosida quyidagi ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqildi:

- tadbirkorlik ta'limini zamonaviy innovatsion yondashuvlar asosida takomillashtirish;
- yoshlar va startap tashabbuslarini moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini kengaytirish;
- kichik biznes subyektlari uchun imtiyozli kredit va investitsiya dasturlarini rivojlantirish;
- raqamli texnologiyalar va elektron tijorat tizimlarini tadbirkorlik faoliyatiga keng joriy etish;
- biznes yuritish jarayonlarini soddalashtirish va institutsional muhitni yanada takomillashtirish;
- tadbirkorlik subyektlari uchun amaliy treninglar, mentorlik dasturlari va biznes inkubatorlar faoliyatini

kengaytirish.

Tadbirkorlikni rivojlantirish nafaqat iqtisodiy o'sish va bandlikni ta'minlash, balki innovatsion rivojlanish, ijtimoiy barqarorlik hamda jamiyat farovonligini oshirishning muhim vositasi hisoblanadi. Shu sababli ushbu sohani kompleks va tizimli ravishda rivojlantirish davlat va jamiyat oldida turgan ustuvor vazifalardan biri bo'lib qolmoqda.

Yuqorida keltirilgan xulosalardan kelib chiqib, tadbirkorlikni rivojlantirish samaradorligini oshirish maqsadida quyidagi takliflar ishlab chiqildi:

1. Tadbirkorlik ta'limini takomillashtirish. Oliy va o'rta maxsus ta'lim muassasalarida tadbirkorlikka oid fanlarni zamonaviy talablar asosida qayta ko'rib chiqish, amaliy mashg'ulotlar, кейс-стади (case study), biznes simulyatsiyalar va startap loyihalari asosida o'qitish tizimini joriy etish zarur. Shu bilan birga, talabalarni real biznes muhitiga jalb qilish orqali ularning amaliy tajribasini oshirish muhim ahamiyatga ega.

2. Moliyaviy qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini kengaytirish. Tadbirkorlar, ayniqsa yoshlar va yangi tashkil etilgan biznes subyektlari uchun imtiyozli kreditlar, subsidiyalar, grantlar hamda venchur moliyalashtirish tizimini rivojlantirish lozim. Bu orqali innovatsion loyihalarni qo'llab-quvvatlash va ularni amaliyotga joriy etish imkoniyatlari kengayadi.

3. Biznes yuritish uchun qulay institutsional muhit yaratish. Biznesni ro'yxatdan o'tkazish va yuritish jarayonlarini soddalashtirish, ortiqcha byurokratik to'siqlarni kamaytirish, soliq tizimini optimallashtirish hamda tadbirkorlarning huquqlarini himoya qilish mexanizmlarini yanada kuchaytirish zarur.

4. Raqamli tadbirkorlikni rivojlantirish. Elektron tijorat, raqamli marketing, onlayn xizmatlar va fintech texnologiyalarini keng joriy etish orqali tadbirkorlik faoliyati samaradorligini oshirish mumkin. Shu bilan birga, tadbirkorlarni raqamli ko'nikmalarga o'qitish va ularni zamonaviy texnologiyalar bilan ishlashga tayyorlash muhim ahamiyat kasb etadi.

5. Biznes infratuzilmasini rivojlantirish. Biznes-inkubatorlar, texnoparklar, akseleratorlar va konsalting markazlari faoliyatini kengaytirish orqali tadbirkorlarga kompleks xizmatlar ko'rsatish tizimini shakllantirish lozim. Bu esa yangi biznes subyektlarining muvaffaqiyatli faoliyat yuritishiga yordam beradi.

6. Hududiy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash. Chekka va qishloq hududlarida tadbirkorlikni rivojlantirish uchun zarur infratuzilmani yaratish, logistika tizimini yaxshilash hamda mahalliy resurslardan samarali foydalanish orqali hududlar o'rtasidagi iqtisodiy tafovutlarni kamaytirish mumkin.

7. Mentorlik va konsalting tizimini rivojlantirish. Tajribali tadbirkorlar va mutaxassislar ishtirokida mentorlik dasturlarini kengaytirish orqali yangi boshlayotgan tadbirkorlarga amaliy yordam ko'rsatish zarur. Bu esa ularning xatolarini kamaytirish va muvaffaqiyatga erishish ehtimolini oshiradi.

Umuman olganda, taklif etilgan chora-tadbirlarni izchil amalga oshirish orqali tadbirkorlikni rivojlantirishning samarali tizimini shakllantirish, iqtisodiy o'sishni jadallashtirish hamda mamlakatning global raqobatbardoshligini oshirish mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Joseph Schumpeter. The Theory of Economic Development. – Cambridge: Harvard University Press, 1934.
2. Peter Drucker. Innovation and Entrepreneurship. – New York: Harper & Row, 1985.
3. Abdug'ani Abdug'aniyev. Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti va tadbirkorlik asoslari. – Toshkent: Iqtisodiyot nashriyoti, 2010.
4. Mohira Qosimova. Marketing asoslari. – Toshkent: O'qituvchi, 2015.
5. Bahodir Tursunov. Korporativ boshqaruv va sanoat iqtisodiyoti. – Toshkent: Fan, 2018.
6. Dilfuza Raximova. Yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish masalalari. – Toshkent: Innovatsiya nashriyoti, 2020.
7. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi ma'lumotlari. – Toshkent, 2023.
8. OECD. Entrepreneurship at a Glance. – Paris: OECD Publishing, 2022.
9. World Bank. Doing Business Report. – Washington DC: World Bank, 2020.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 5

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
